

รายงานของคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์
วุฒิสภา

พิจารณาศึกษา เรื่อง แนวทางการพัฒนาการผลิต
และส่งออกสินค้าเกษตร

กรณีศึกษาที่ 2 เรื่องข้าว

ในด้านแนวทางการพัฒนาการผลิตและการตลาด
ข้าวหอมมะลิไทย

กองกรรมาธิการ
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

รายงานของคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์
วุฒิสภา

พิจารณาศึกษา เรื่อง แนวทางการพัฒนาการผลิต
และการส่งออกสินค้าเกษตร

กรณีศึกษาที่ 2 เรื่องข้าว
ในด้านแนวทางการพัฒนาการผลิตและการส่งออก
ข้าวหอมมะลิไทย

ตีพิมพ์พร้อมบัตร

สมบัติห้องสมุดรัฐสภา

(สำเนา)

ที่ สว 0009/(ร 63 ณ 2)

วุฒิสภา

ถนนอุทองใน กท 10300

1 กันยายน 2541

เรื่อง รายงานพิจารณาศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาการผลิตและการส่งออกสินค้าเกษตร
กรณีศึกษาที่ 2 เรื่องข้าว ในด้านการพัฒนาการผลิต และการส่งออกข้าวหอมมะลิไทย

กราบเรียน ประธานวุฒิสภา

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายงานของคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์

กรณีศึกษาที่ 2 เรื่องข้าว ในด้านการพัฒนาการผลิต และการส่งออก
ข้าวหอมมะลิไทย จำนวน 1 ชุด

ตามที่ที่ประชุมวุฒิสภาได้พิจารณาญัตติ เรื่อง ขอให้วุฒิสภามอบหมายให้คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา กระทำกิจการภายในขอบเขตอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภา (นายสมพล เกียรติไพบูลย์ เป็นผู้เสนอ) และได้มีมติมอบหมายให้คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา พิจารณาศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาการผลิตและการส่งออกสินค้าเกษตร โดยมีขอบเขตการพิจารณาศึกษาเกี่ยวกับกรณีศึกษาจำนวน 5 เรื่อง คือ

กรณีศึกษาที่ 1 เรื่องยางพารา

กรณีศึกษาที่ 2 เรื่องข้าว

กรณีศึกษาที่ 3 เรื่องกุ้งกุลาดำ

กรณีศึกษาที่ 4 เรื่องผักและผลไม้

กรณีศึกษาที่ 5 เรื่องปศุสัตว์

(2)

ซึ่งคณะกรรมการคณะนี้ประกอบด้วย

1. นายสมพล เกียรติไพบูลย์	ประธานคณะกรรมการ
2. นายสมาน โอภาสวงศ์	รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
3. นายนิวัฒน์ พันธุ์	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง
4. นายอดิเรก ศรีประทักษ์	กรรมการและเลขานุการ
คณะกรรมการ
5. นายวิบูลย์ เข็มเฉลิม	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
คณะกรรมการ
6. นายทรง องค์ชัยวัฒน์	กรรมการและโฆษกคณะกรรมการ
7. นายจรรย์ ตุลยานนท์	กรรมการ
8. นายเถลิง ชำรงนาวาสวัสดิ์	กรรมการ
9. นายทองดี นิกงรัมย์	กรรมการ
10. นายบรม ต้นเถียร	กรรมการ
11. นายประวิทย์ โรจนเพชรสถิต	กรรมการ
12. นายผจญ อุลปาทร	กรรมการ
13. นายยงยุทธ เลอลภ	กรรมการ
14. นายศิริชัย บุญกุล	กรรมการ
15. นายสุจินต์ จินายน	กรรมการ
16. นายสุลัยมลัย วงษ์พานิช	กรรมการ
17. นายอบ ทองไข่มุกด์	กรรมการ

(3)

อนึ่ง คณะกรรมการได้แต่งตั้ง นายจิรยศ สวัสดิชชาติ หัวหน้าฝ่ายประชุม 1 กองกรรมการเป็นผู้ช่วยเลขานุการตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2541 ข้อ 78 วรรคสาม

จากการพิจารณาศึกษาญัตติดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการได้แบ่งประเด็น การพิจารณาศึกษาออกเป็น 5 กรณีศึกษา ดังนี้

กรณีศึกษาที่ 1 เรื่องยางพารา ในด้านการผลิตยางก้อนเพื่อแปรรูปเป็นยางแท่ง

กรณีศึกษาที่ 2 เรื่องข้าว ในด้านการพัฒนาการผลิตและการตลาดข้าวหอมมะลิไทย

กรณีศึกษาที่ 3 เรื่องกุ้งกุลาดำ ในด้านแนวทางการพัฒนาการผลิตและส่งออก กุ้งกุลาดำ

กรณีศึกษาที่ 4 เรื่องผักและผลไม้ ในด้านกลยุทธ์เพื่อส่งเสริมการส่งออกทุเรียน

กรณีศึกษาที่ 5 เรื่องปศุสัตว์ ในด้านผลิตภัณฑ์สินค้าไก่แปรรูปกับการพัฒนา การส่งออก

บัดนี้ คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา ได้พิจารณาศึกษาญัตติ กรณีศึกษาที่ 2 เรื่องข้าว ในด้านการพัฒนาการผลิตและการตลาดข้าวหอมมะลิไทย ดังกล่าวเสร็จเรียบร้อยแล้ว

(4)

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดนำเสนอรายงานของคณะกรรมการการเกษตรและ
สหกรณ์ วุฒิสภา ต่อที่ประชุมวุฒิสภาเพื่อพิจารณาต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(ลงชื่อ) สมพล เกียรติไพบูลย์
(นายสมพล เกียรติไพบูลย์)

สำเนาถูกต้อง

(นายจिरยศ สวิตชาติ)
หัวหน้าฝ่ายประชุม 1
กองกรรมาธิการ
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

กองกรรมาธิการ

โทร. 2441571, 2441735

โทรสาร 2441571-4

มัทนา พิมพ์
อนงค์นพเก้า ทาน

สารบัญ

	หน้า
รายงานผลการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมการ การเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา	1
การดำเนินงานของคณะกรรมการ	2
วิธีการพิจารณาศึกษา	3
ผลการพิจารณาศึกษา	5
1. ภาพรวม	6
2. สภาพปัญหา	8
3. ข้อเท็จจริง	10
4. ข้อพิจารณา	13
5. ข้อเสนอแนะ	15
ภาคผนวก	
▶ ตารางที่ 1 ชนิดของข้าว : เนื้อที่ปลูก ผลผลิต ผลผลิตเฉลี่ยต่อเนื้อที่ปลูก	17
▶ ตารางที่ 2 ชนิดของข้าว : เนื้อที่ และผลผลิตเฉลี่ย ต่อไร่ข้าวนาปี รายภาค ปีเพาะปลูก 2537/2538 - 2539/2540	18
▶ ตารางที่ 3 ปริมาณส่งออกข้าวหอมมะลิแยกเป็นรายทวีป	19
▶ ตารางที่ 4 ปริมาณการส่งออกข้าวหอม 100%	20

รายงานผลการพิจารณาศึกษา

ของ

คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา

กรณีศึกษาที่ 2

เรื่องข้าว ในด้านการพัฒนาการผลิต และการส่งออกข้าวหอมมะลิไทย

ตามที่ที่ประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ 10 (สมัยสามัญ ครั้งที่สอง) วันศุกร์ที่ 12 กันยายน 2540 ที่ประชุมได้พิจารณาญัตติเรื่อง ขอเสนอญัตติให้วุฒิสภามอบหมายให้คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ กระทำกิจการอันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภา (นายสมพล เกียรติไพบูลย์ เป็นผู้เสนอ) และลงมติมอบหมายให้คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ พิจารณาศึกษาเรื่อง การพัฒนาการผลิตและการส่งออกสินค้าเกษตร จำนวน 5 เรื่อง คือ เรื่องยางพารา เรื่องข้าว เรื่องกุ้งกุลาดำ เรื่องผักผลไม้ และเรื่องปศุสัตว์ โดยมีกำหนดระยะเวลาพิจารณาภายในกำหนดเวลา 360 วัน นับแต่วันที่วุฒิสภามอบหมาย

บัดนี้ การพิจารณาศึกษาของคณะกรรมการ กรณีศึกษาที่ 2 เรื่องข้าว ในด้านการพัฒนาการผลิต และการส่งออกข้าวหอมมะลิไทย ได้เสร็จสิ้นแล้ว คณะกรรมการจึงขอเสนอรายงานการพิจารณาศึกษาต่อวุฒิสภา ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 189 และข้อบังคับการประชุมของวุฒิสภา พ.ศ. 2541 ข้อ 86 ดังนี้

การดำเนินงานของคณะกรรมการ

คณะกรรมการ ได้แต่งตั้งบุคคลเป็นที่ปรึกษา ผู้ชำนาญการ นักวิชาการ และเลขานุการประจำคณะกรรมการประกอบด้วย

1. นายธำรงค์ ประกอบบุญ	ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการ
2. นายสุรพงษ์ ปราณศิลป์	ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการ
3. นายสมพงษ์ ศรีสุชี	ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการ
4. นายอรุณ วันประเสริฐพร	ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการ
5. นายนิพนธ์ วงษ์ตระหง่าน	ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการ
6. นายแสง สิงหะวาระ	ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการ
7. นายไพโรจน์ สุวรรณกร	ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการ
8. นายกำจาย เอี่ยมสุรีย์	ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการ
9. นายอนันต์ คาโลดม	ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการ
10. นายสุขสันต์ สุทธิผลไพบูลย์	ผู้ชำนาญการประจำคณะกรรมการ
11. นายศิริพล ยอดเมืองเจริญ	นักวิชาการประจำคณะกรรมการ
12. รองศาสตราจารย์ปัญญา หิรัญรัมย์	นักวิชาการประจำคณะกรรมการ
13. นายพิรุฬห์ ไตสุกุลวรรณ	นักวิชาการประจำคณะกรรมการ
14. นายพิบูลย์ เขียมอนุกุลกิจ	นักวิชาการประจำคณะกรรมการ
15. นายบุญเพ็ง สันติวัฒนธรรม	นักวิชาการประจำคณะกรรมการ
16. นายธนิต บุญรอด	นักวิชาการประจำคณะกรรมการ
17. นายนิยม จิวจิ้น	เลขานุการประจำคณะกรรมการ
18. นายวิทยา ตันทสุทธิ	เลขานุการประจำคณะกรรมการ
19. นางสาวพรศรี เหล่ารุจิสวัสดิ์	เลขานุการประจำคณะกรรมการ

วิธีการพิจารณาศึกษา

คณะกรรมการฯ ได้ดำเนินการตามลำดับดังนี้ คือ

1. พิจารณาแต่งตั้งคณะทำงาน กรณีศึกษาที่ 2 เรื่องข้าว ในด้านการพัฒนาการผลิต และการส่งออกข้าวหอมมะลิไทย ประกอบด้วย

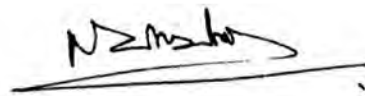
1.1 นายศิริชัย บุลกุล	ประธานคณะทำงาน
1.2 นายสมาน โอภาสวงศ์	คณะทำงาน
1.3 นายอบ ทองไข่มุกต์	คณะทำงาน
1.4 นายจรรย์ ตุลยานนท์	คณะทำงาน
1.5 นายประวิทย์ โรจนเพียรสถิต	คณะทำงาน
1.6 นายทองดี นิกงรัมย์	คณะทำงาน
1.7 นายทรง องค์กรชัยวัฒนะ	คณะทำงาน
1.8 นายอนันต์ ดาโลดม	คณะทำงาน
1.9 นายมนัส มงคลชัยดิษฐ	คณะทำงาน
1.10 นายวรพงษ์ พิชญ์พงศ์ศา	คณะทำงาน
1.11 นายนิพนธ์ วงษ์ตระหง่าน	คณะทำงาน
1.12 นายประชา จารุตระกูลชัย	คณะทำงาน
1.13 นางกาญจนา ประสงค์	คณะทำงาน
1.14 นายปัญญา หิรัญรัมย์	เลขานุการคณะทำงาน
1.15 นายพิบูล ลิ้มปิวิวัฒน์กุล	ผู้ช่วยเลขานุการคณะทำงาน

ผลการพิจารณาศึกษา

คณะกรรมการฯ ขอเสนอรายงานผลการพิจารณา กรณีศึกษาที่ 2 เรื่องข้าว การพัฒนาการผลิต และการส่งออกข้าวหอมมะลิไทย เนื้อหาประกอบด้วย

1. ภาพรวม
2. สภาพปัญหา
3. ข้อเท็จจริง
4. ข้อพิจารณา
5. ข้อเสนอแนะ

คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา จึงขอเสนอรายงานการพิจารณา ศึกษา กรณีศึกษาที่ 2 เรื่องข้าว ในด้านการพัฒนาการผลิตและการส่งออกข้าวหอมมะลิ ไทย เพื่อให้วุฒิสภาได้โปรดพิจารณาหากเห็นชอบกับผลการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมการแล้วโปรดแจ้งไปยังคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาดำเนินการ ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ของประเทศไทยและประชาชนสืบไป

(นายสมพล เกียรติไพบูลย์)

ประธานคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา

กรณีศึกษาที่ 2 เรื่องข้าว
ในด้านแนวทางการพัฒนาการผลิตและการส่งออก
ข้าวหอมมะลิไทย

แนวทางการพัฒนาการผลิตและการส่งออกสินค้าเกษตร
กรณีศึกษาที่ 2 เรื่องข้าว
ในด้านการพัฒนาการผลิตและการส่งออกข้าวหอมมะลิไทย

1. ภาพรวม

1.1 ข้าวในเศรษฐกิจโลก

ข้าวเป็นพืชอาหารที่สำคัญของโลกมีผลผลิตและความต้องการใช้ข้าวของโลกในแต่ละปีประมาณ 370 - 380 ล้านตันข้าวสาร จะอยู่ในภูมิภาคเอเชียซึ่งประชากรส่วนใหญ่ บริโภคข้าวเป็นอาหารหลักประมาณร้อยละ 85 - 90 ขณะที่ปริมาณการค้าข้าวของโลกในแต่ละปีมีเพียง 20-21 ล้านตันข้าวสาร เป็นอัตราที่ต่ำมากหรือคิดเป็นประมาณ ร้อยละ 5.5ของผลผลิต ดังนั้น ปัญหาการผลิตและความต้องการใช้ข้าวที่เปลี่ยนแปลงไปจากสภาพปกติจะสร้างผลกระทบต่อปริมาณการค้าและระดับราคาข้าวในตลาดโลกได้ค่อนข้างมากเช่นผลกระทบจากสภาวะอากาศ El Nino ที่ก่อตัวเมื่อเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2540 ได้สร้างความเสียหายต่อการผลิตข้าวของอินโดนีเซียและฟิลิปปินส์ และคาดกันว่า 2 ประเทศนี้ต้องนำเข้าข้าวรวมกันกว่า 5 ล้านตันหรือมากถึงร้อยละ 25 ของปริมาณการค้าข้าวของโลกในปีนี้ การนำเข้าข้าวกว่า 1 ล้านตัน เป็นการฉุกเฉินของญี่ปุ่น เมื่อปี 2536 -37 และการนำเข้าข้าวนับล้านตันของจีน อินเดีย ซึ่งต่างมีผลให้ปริมาณการค้าและราคาข้าวของโลกเพิ่มขึ้นจากสภาพปกติ เป็นต้น

1.2 ข้าวในเศรษฐกิจไทย

แม้ว่าผลผลิตข้าวของไทยในแต่ละปีจะมีน้อยหรือมีประมาณ 14 ล้านตันข้าวสารเมื่อเทียบกับผลผลิตโดยรวมของโลก แต่การเป็นประเทศที่มีประชากรเพียง 60 ล้านคน ปริมาณความต้องการใช้ข้าวภายในประเทศจึงมีจำกัดหรือปีละประมาณ 8.5 - 9.0 ล้านตันข้าวสาร ส่งผลให้มีผลผลิตข้าวเหลือ ต้องผลักดันส่งออกปีละกว่า 5 ล้านตัน และครองฐานะเป็นประเทศผู้ส่งข้าวออกได้มากเป็นอันดับที่ 1 มากกว่า

สองทศวรรษ แต่ขนาดการค้าข้าวของโลกที่มีค่อนข้างน้อยเมื่อเทียบกับผลผลิต รวมทั้งการเพาะปลูกและเก็บเกี่ยวข้าว สามารถทำได้หมุนเวียนตลอดปี โดยเฉพาะในภูมิภาคเอเชีย ซึ่งเป็นแหล่งผลิตและบริโภคที่สำคัญ ทำให้ประเทศผู้ส่งออกไม่อยู่ในฐานะที่จะกำหนดราคาข้าวในตลาดโลกได้ ยกเว้นในภาวะที่ตลาดเป็นของผู้ขาย ซึ่งจะเกิดขึ้นในช่วงสั้นๆ เท่านั้น

1.3 ข้าวหอมมะลิ

ผลผลิตข้าวไทยที่ผลิตได้ 14 ล้านตันข้าวสารในแต่ละปี จำแนกได้เป็นข้าวเหนียว ประมาณ 3.3 - 3.5 ล้านตัน ข้าวเจ้า 10.5 - 10.7 ล้านตันข้าวสาร ในจำนวนนี้จะเป็นข้าวหอมมะลิ ประมาณ 2.5 - 2.7 ล้านตันข้าวสาร ซึ่งเป็นปริมาณที่ค่อนข้างน้อยเมื่อเทียบกับความต้องการของตลาดภายในและต่างประเทศที่มีการขยายตัวเพิ่มสูงขึ้นมากตลอดช่วง 5 ปี ที่ผ่านมา เนื่องจากการที่ข้าวหอมมะลิไทยมีคุณลักษณะจำเพาะแตกต่างจากข้าวพันธุ์อื่น ๆ อย่างเด่นชัด เช่น มีกลิ่นหอม และมีเมล็ดข้าวสารสุกนุ่มรสชาติดีเป็นที่ต้องการของตลาด นับว่าโอกาสทางการตลาดของข้าวหอมมะลียังมีค่อนข้างสูง ดังนั้น การพัฒนาการผลิตและการส่งออกข้าวหอมมะลิไทยให้เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติโดยรวม จึงมีความสำคัญที่จะต้องศึกษาแนวทางที่ส่งเสริมให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง

2. สภาพปัญหา

2.1 ปัญหาด้านการผลิต

2.1.1 ผลผลิตมีไม่แน่นอน เนื่องจากพื้นที่เพาะปลูกข้าวหอมมะลิส่วนใหญ่จะอยู่ในเขตน้ำฝน โดยเฉพาะในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ระบบชลประทานไม่ทั่วถึง ปริมาณและคุณภาพของผลผลิตจึงขึ้นอยู่กับสภาพอากาศในแต่ละปีเป็นสำคัญ

2.1.2 ผลผลิตต่อไร่ต่ำ การที่ข้าวหอมมะลิเป็นข้าวพันธุ์พื้นเมือง การออกดอกไวต่อช่วงแสง และตอบสนองต่อปุ๋ยเคมีน้อย ผลผลิตต่อไร่ค่อนข้างต่ำเมื่อเทียบกับการปลูกข้าวเจ้าพันธุ์อื่นหรือเมื่อเทียบกับการปลูกข้าวเหนียว จากข้อมูลผลผลิตต่อไร่โดยเฉลี่ยทั่วประเทศ การเพาะปลูกข้าวในช่วง 3 ปีการผลิต ระหว่างปี 2537/38 - 2539/40 พบว่าข้าวเจ้าที่มีผลผลิตเฉลี่ย 324 กก.ต่อไร่ ข้าวเหนียวที่มีผลผลิตเฉลี่ย 292 กก.ต่อไร่แล้ว ขณะที่ผลผลิตต่อไร่ของข้าวหอมมะลิต่ำสุดหรือมีเพียง 265 กก.ต่อไร่ ซึ่งมีผลให้ต้นทุนการผลิตข้าวหอมมะลิตสูงกว่าข้าวพันธุ์อื่น ๆ โดยเปรียบเทียบ

2.1.3 เมล็ดพันธุ์มีไม่เพียงพอกับความต้องการ เกษตรกรในหลายพื้นที่ต้องใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวหอมมะลิที่เก็บจากผลผลิตของตนเอง ซึ่งไม่ได้มาตรฐานของเมล็ดพันธุ์ มีผลกระทบต่อผลผลิตต่อไร่และคุณภาพข้าวที่ลดลง

2.1.4 การผลิตยังไม่เป็นระบบ เกษตรกรส่วนใหญ่ที่ปลูกข้าวหอมมะลิเป็นเกษตรกรรายย่อย กระจุกตัวมีขนาดเล็ก ใช้แรงงานคนเป็นส่วนใหญ่ ขาดแคลนเงินทุนในการพัฒนาพื้นที่และปรับปรุงให้กระตงนามีขนาดใหญ่ ไม่สามารถใช้เทคโนโลยีและเครื่องจักรกลเข้าไปช่วยในการผลิตและเก็บเกี่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพทันกับเวลาที่เหมาะสม เกิดความสูญเสียทั้งทางด้านปริมาณและคุณภาพ

2.2 ปัญหาด้านการตลาด

2.2.1 ผลผลิตมีไม่เพียงพอต่อความต้องการ การส่งออกข้าวหอมมะลิขยายตัวเพิ่มขึ้นตลอดในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา จากปริมาณ 1.06 ล้านตันข้าวสารในปี 2536 เป็น 1.25 ล้านตันข้าวสารในปี 2540 หรือเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 17.69 เช่นเดียวกับความต้องการบริโภคภายในประเทศที่เพิ่มสูงขึ้น ขณะที่การเพิ่มผลผลิตข้าวหอมมะลียังทำได้จำกัดจากปัญหาที่กล่าวข้างต้น ส่งผลให้ผลผลิตมีไม่เพียงพอต่อความต้องการ

2.2.2 ปัญหาการปลอมปน การปลอมปนข้าวหอมมะลิ โดยใช้ข้าวพันธุ์อื่น ๆ ที่มีคุณลักษณะใกล้เคียงกัน เช่น กข 15 กข 23 ฯลฯ อันเนื่องจากปริมาณผลผลิตมีไม่เพียงพอต่อความต้องการ แต่ก่อนมีการกระทำในวงจำกัด ปัจจุบันเมื่อราคาข้าวสารหอมมะลิมียุคเพิ่มสูงกว่าข้าวเจ้าทั่วไปค่อนข้างมาก โดยเฉพาะในระยะ 2 - 3 ปีที่ผ่านมาปัญหาการปลอมปนข้าวหอมมะลิเพื่อการบริโภคภายในและการส่งออกได้เกิดขึ้นค่อนข้างมากและรุนแรงทำให้เกิดความไม่เชื่อถือจากผู้บริโภคทั้งภายในและต่างประเทศ ก่อให้เกิดความเสียหายต่อชื่อเสียงของข้าวหอมมะลิและประเทศไทย

2.2.3 ขาดระบบข้อมูลข้าวสารและการตลาดที่เกื้อหนุนให้เกษตรกรปรับปรุงคุณภาพข้าว เนื่องจากไม่มีการซื้อขายข้าวเปลือกหอมมะลิตามชั้นคุณภาพ ทำให้ข้าวสารราคาข้าวเปลือกหอมมะลิจากแหล่งต่าง ๆ เหลื่อมล้ำกัน และระบบตลาดกลางยังมีไม่ทั่วถึง ยุ้งฉาง และเครื่องมือในการลดความชื้นข้าวเปลือกมีไม่เพียงพอ

2.2.4 มาตรฐานยังไม่แพร่หลาย มาตรฐานข้าวสารหอมมะลิเพื่อการส่งออกและการบริโภคอย่างเป็นทางการเป็นระบบเพื่อให้เกิดความเข้าใจในข้าวหอมมะลิไทย ยังคงอยู่ในระยะเริ่มต้นผู้ที่รู้ความแตกต่างของข้าวหอมมะลิและข้าวสารเจ้าทั่วไปยังอยู่ในวงจำกัด

2.2.5 ขาดแคลนแรงงานในโกดัง และแรงงานในการขนส่งข้าว ทำให้การส่งออกล่าช้า และมีต้นทุนสูงขึ้น

2.2.6 ขาดแคลนเรือลำเดียวในการส่งข้าวจากโกดังไปยังเรือใหญ่ และมีปัญหาการขโมยข้าวในขณะขนส่ง กระทบกระเทือนชื่อเสียงของไทยโดยรวม

3. ข้อเท็จจริง

3.1 โครงสร้างการผลิตข้าวหอมมะลิ

การผลิตข้าวหอมมะลิมิแนวโน้มสูงขึ้นมากในปัจจุบัน โดยเมื่อพิจารณาจากพื้นที่เพาะปลูกข้าวหอมมะลิ จะเห็นว่าในช่วง 5 ปีที่ผ่านมามีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นประมาณ ร้อยละ 35.9 กล่าวคือในปี 2535/36 มีพื้นที่เพาะปลูกข้าวหอมมะลิเพียง 11.320 ล้านไร่ และเพิ่มขึ้นเป็น 15.387 ล้านไร่ ในปี 2540/41 ส่วนผลผลิตมีอัตราการขยายตัวมากกว่าพื้นที่เพาะปลูก โดยมีอัตราการขยายตัวสูงถึงร้อยละ 45.87 คือจากในปี 2535/36 ที่มีปริมาณ ผลผลิต จำนวน 2.782 ล้านตันได้เพิ่มขึ้นเป็น 4.058 ล้านตัน ในปี 2540/41 ทั้งนี้ เนื่องจากได้มีการพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตและผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ได้เพิ่มขึ้นจาก 246 กก./ไร่ในปี 2536/37 เป็น 263 กก./ไร่ในปัจจุบัน

หากเปรียบเทียบผลผลิตข้าวหอมมะลิที่ผลิตได้ในแต่ละปี กับผลผลิตข้าวรวมของประเทศก็มีแนวโน้มสูงขึ้นเช่นกัน กล่าวคือในปี 2535/36 ผลผลิตข้าวหอมมะลิคิดเป็น ร้อยละ 16.08 ของผลผลิตรวม และในปี 2540/41 ได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 22.88 ของผลผลิตรวม ข้าวเปลือกหอมมะลิก็นับเหมือนพืชเกษตรชนิดอื่นที่ต้องพึ่งพาน้ำฝนและธรรมชาติโดยแท้ ที่คุณภาพแต่ละปีแปรเปลี่ยนไปทั้งลักษณะขนาดเมล็ด ผลผลิตต่อไร่ และความเปราะบางของเมล็ดข้าว จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ได้ถูกจำกัดไว้เป็นพื้นฐานในการกำหนดชั้นคุณภาพ

3.2 ความต้องการใช้ภายในประเทศ

ในอดีตที่ผ่านมา ข้าวหอมมะลิเป็นข้าวที่นิยมใช้บริโภคภายในประเทศเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากราคาข้าวหอมมะลิที่จำหน่ายในประเทศ ไม่ได้มีราคาสูงแตกต่างจาก ข้าวขาวธรรมดามากนัก แต่จากการศึกษาพบว่า ในปี 2536/37 จากผลผลิต 3.12 ล้านตันข้าวเปลือกหรือคิดเป็นข้าวสาร 2.06 ล้านตัน ได้มีการส่งออกไปจำนวน 1.01 ล้านตัน จึงเหลือข้าวหอมมะลิเพื่อการบริโภคภายในประเทศประมาณ 1.05 ล้านตัน หรือร้อยละ 50.1 ของผลผลิตทั้งหมด แต่อย่างไรก็ตาม เชื่อว่าข้าวหอมมะลิที่ส่งออก

ต่างประเทศจะต้องมีข้าว ชนิดอื่นๆ ปนอยู่ด้วยประมาณ 20-30% สำหรับในปี 2539/40 จากผลผลิตข้าวเปลือกหอมมะลิที่ได้รับประมาณ 4.058 ล้านตัน คิดเป็นข้าวสารประมาณ 2.678 ล้านตัน มีการส่งออก ในปี 2540 ประมาณ 1.2 ล้านตัน จึงเหลือเพื่อการบริโภคภายในประมาณ 1.434 ล้านตัน หรือร้อยละ 53.55 ของผลผลิต สอดคล้องกับสภาพข้อเท็จจริง ที่ปรากฏว่าการบริโภคข้าวหอมมะลิในประเทศไทยมีแนวโน้มสูงขึ้นมาโดยตลอด แม้ว่าปัจจุบันราคาข้าวหอมมะลิจะสูงกว่าข้าวขาวธรรมดาค่อนข้างมากก็ตาม คาดว่าจากปริมาณผลผลิตทั้งหมดเมื่อหักการส่งออก (ซึ่งมีข้าวชนิดอื่น ๆ ปนอยู่ด้วยประมาณ 20 -30%) จะเป็นปริมาณข้าวหอมมะลิที่ใช้บริโภค ภายในประเทศ ถึงร้อยละ 65 - 70 ของผลผลิตทั้งหมด

3.3 การส่งออกข้าวหอมมะลิ

ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมาปริมาณการส่งออกข้าวหอมมะลิของไทยมีอัตราการเติบโตสูงมาก กล่าวคือ ในปี 2531 มีปริมาณการส่งออกเพียง 148,544 ตัน และในปี 2540 ส่งออก ได้ 1.244 ล้านตัน โดยในปี 2539 สามารถส่งออกได้สูงสุดถึง 1.449 ล้านตัน โดยประเทศ ผู้นำเข้าข้าวหอมมะลิที่สำคัญของไทย ได้แก่ จีน ฮองกง สิงคโปร์ มาเลเซีย สหรัฐฯ ตะวันออกกลาง และสหภาพยุโรป โดยฮองกง และ สิงคโปร์ เป็นตลาดประจำ มีปริมาณ การนำเข้าปีละประมาณ 200,000 ตัน นอกจากนี้ ได้แก่ มาเลเซียซึ่งมีปริมาณนำเข้าปีละ ประมาณ 100,000 ตัน สำหรับจีนในช่วง 4-5 ปีที่ผ่านมาประเทศจีนมีการนำเข้าข้าวหอมมะลิ เป็นจำนวนมาก กล่าวคือในปี 2538 ได้นำเข้าประมาณ 261.552 ตัน และได้เพิ่มสูงขึ้น เป็น 447,306 ตัน ในปี 2539

สาเหตุหนึ่งที่ตลาดข้าวหอมมะลิขยายตัวได้เพิ่มขึ้นมากอย่างรวดเร็ว เป็นเพราะประเทศไทยสามารถขายข้าวหอมมะลิได้หลายราคาและสนองต่อตลาดทุกระดับ แต่จะเป็นอุปสรรคในความเชื่อถือด้านคุณภาพพร้อมกันด้วย

จากปริมาณการส่งออกข้าวหอมมะลิที่มีแนวโน้มสูงขึ้นและขยายตัวอย่างต่อเนื่องชี้ให้เห็นถึงอัตราการเจริญเติบโตของตลาดข้าวคุณภาพดี จึงมีประเทศผู้ผลิตข้าวรายอื่น ๆ เช่นพม่า ลาว และเวียดนาม ได้หันมาเพาะปลูกข้าวหอมมะลิเพื่อส่งออกแข่งกับไทยด้วย

3.4 ตลาดข้าวหอมโลก

จากการศึกษาเมื่อปี 2535/36 พบว่าโครงสร้างการส่งออกข้าวหอมในตลาดโลกเฉลี่ยปีละประมาณ 1.5 ล้านตันข้าวสาร โดยตลาดข้าวหอมจำแนกเป็น 2 ส่วน คือ ข้าวหอมมะลิของไทย และข้าวบาสมาดิของอินเดียและปากีสถาน ตลาดข้าวชนิดนี้อยู่ในทวีปเอเชีย และตะวันออกกลางเป็นสำคัญ นอกจากนี้ยังมีอยู่ในตลาดอเมริกาและยุโรปด้วย โดยประเทศไทยเป็นผู้นำตลาด มีส่วนแบ่งตลาดประมาณร้อยละ 73 ประเทศปากีสถานเป็นผู้นำอันดับสอง และประเทศอินเดียเป็นอันดับ 3 ปัจจุบันเชื่อว่าตลาดข้าวหอมของโลกจะขยายตัวเพิ่มขึ้นอยู่ในระดับ 2.0 - 2.2 ล้านตัน (โดยพิจารณาจากปริมาณการส่งออกข้าวหอมมะลิของไทยในปี 2540 จำนวน 1.244 ล้านตัน เมื่อรวมกับการส่งออกข้าวบาสมาดิของปากีสถานและ อินเดียที่คาดว่าจะมี 700,000 - 800,000 ตัน) หรือขยายตัวเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 35-45 โดยปัจจุบันราคาส่งออกข้าวหอมมะลิของไทย (1 - 24 เมย. 2541) แม้ว่าจะอยู่ในเกณฑ์สูง ประมาณ FOB ตันละ 570 เหรียญสหรัฐฯ แต่ข้าวบาสมาดิก็ยังมีราคาสูงกว่า โดยราคาข้าวของประเทศอินเดีย ณ วันที่ 19 มีค. 2541 ส่งมอบ มีค.-เมย. ข้าวกล้องบาสมาดิ ราคา C&F ประมาณตันละ 865-870 เหรียญสหรัฐ ข้าวขาวบาสมาดิ 5% ราคา C&F ประมาณตันละ 1,000 เหรียญสหรัฐฯ และประเทศปากีสถานข้าวกล้องบาสมาดิ ราคา C&F ประมาณตันละ 730 - 735 เหรียญสหรัฐ ข้าวขาวบาสมาดิ 5% ราคา C&F ประมาณ ตันละ 770 - 775 เหรียญสหรัฐฯ

4. ข้อพิจารณา

4.1 การพัฒนาด้านการผลิตข้าวหอมมะลิ

4.1.1 เพิ่มผลผลิตข้าวหอมมะลิ จากการที่ที่นาของประเทศมีอยู่จำกัด และในเขตลพบุรี เกษตรกรนิยมปลูกข้าวเจ้าพันธุ์ส่งเสริม ซึ่งให้ผลตอบแทนในเชิงเปรียบเทียบมากกว่าการปลูกข้าวหอมมะลิ การจะเพิ่มผลผลิตข้าวหอมมะลิ จำเป็นต้องเริ่มต้นตั้งแต่

1) เมล็ดพันธุ์ที่มีคุณภาพและมีมาตรฐาน ให้ผลผลิตต่อไร่สูง และได้ข้าวเปลือกที่มีคุณภาพขอดี โดยทางราชการอาจเป็นผู้จัดหาหรือส่งเสริมภาคเอกชน ให้ทำการผลิตเมล็ดพันธุ์เพื่อจำหน่าย (เช่น ข้าวโพด) ให้ได้ปริมาณ 200,000 ตันต่อปี ตามความต้องการใช้ของเกษตรกร แทนที่ทางราชการจะจัดหาได้ประมาณ 20,000 ตันต่อปีเช่นในปัจจุบัน

2) ปุ๋ย ควรสนับสนุนการจัดหาปุ๋ยราคาถูกลงมาจำหน่ายให้ จำหน่ายให้กับเกษตรกร

4.1.2 ลดความสูญเสียในการผลิต ราชการควรให้การส่งเสริมให้เกษตรกรมีการปรับปรุงกระบวนการผลิตข้าวหอมมะลิให้อยู่ในขนาดที่เหมาะสม สามารถนำเทคโนโลยีและเครื่องจักรกลเข้าช่วยในการผลิตได้ โดยเฉพาะส่งเสริมให้มีการใช้เครื่องเกี่ยวหวด (COMBINE HARVESTER) เข้าช่วยในการเกี่ยวเกี่ยวให้ทันในเวลาที่เหมาะสม จะเป็นการเพิ่มปริมาณ และคุณภาพของข้าวหอมมะลิได้อีกทางหนึ่ง

4.1.3 ลดความสูญเสียหลังการเกี่ยวหวด ส่งเสริมให้มีการลดความชื้นข้าวเปลือกหลังเกี่ยวหวด และเก็บรักษาในยุ้งฉางที่มีสภาพเหมาะสมเพื่อให้ได้ข้าวเปลือกที่มีคุณภาพดี ทขอยนำออกจำหน่ายอย่างสม่ำเสมอตลอดปี

4.1.4 พัฒนาระบบข้อมูลข่าวสาร เพื่อให้เกษตรกรรับและสามารถแปลงข้อมูลข่าวสารด้านการผลิตและการตลาดนำไปสู่การตัดสินใจที่ถูกต้องปราศจากความเหลื่อมล้ำทางภูมิศาสตร์และกายภาพ โดยการส่งเสริมให้มีตลาดซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าขึ้น เพื่อเป็นศูนย์ประมวลและกระจายข่าวสารข้อมูลที่เกี่ยวข้องสามารถใช้ประโยชน์ได้ตลอดเวลา

4.2 การพัฒนาด้านการตลาด

4.2.1 ส่งเสริมการซื้อขายตามมาตรฐาน ทางราชการควรจเร่งเผยแพร่ประชาสัมพันธ์มาตรฐานข้าวหอมมะลิเพื่อการส่งออกของไทยให้แพร่หลาย และให้ผู้ส่งออกข้าวตกลงซื้อขายกับผู้ค้าในต่างประเทศอย่างชัดเจนว่าเป็นการซื้อขายตามมาตรฐานหรือตามตัวอย่าง เรียกความเชื่อมั่นจากผู้นำเข้าและผู้บริโภคในต่างประเทศกลับคืนมา

อย่างไรก็ตาม การดำเนินการควรเป็นแบบค่อยเป็นค่อยไป เพราะการเคร่งครัดในเรื่องมาตรฐานจะต้องคำนึงถึงศักยภาพในการส่งเสริมการผลิตข้าวหอมมะลิเป็นสำคัญ หากไม่สามารถเพิ่มปริมาณผลผลิตให้ทันกับความต้องการของตลาด ก็จะเป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการส่งออก หรือหากเร่งส่งเสริมมากเกินไป แต่สภาพพื้นที่ไม่เหมาะสมก็จะเกิดปัญหาด้านคุณภาพ

4.2.2 ส่งเสริมจัดตั้งตลาดซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า ลดความเหลื่อมล้ำทางการแปลงความรู้ความเข้าใจในข้อมูลข่าวสารการผลิต การค้า และราคา เพื่อให้เกษตรกรผู้ผลิตและผู้ประกอบการค้าข้าวให้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจทางการผลิตและการค้าของตน

4.2.3 ส่งเสริมการใช้เครื่องมือในการขนถ่ายแทนแรงงานที่ขาดแคลน รวมทั้งพัฒนาแนวทางลดขนาดกระสอบบรรจุข้าวลงจากกระสอบละ 100 กก. เป็น 50 กก. เพื่อเร่งรัดการซื้อขายข้าวเข้าสู่ระบบการซื้อขายตามมาตรฐาน Brand name และลดต้นทุนการตลาดในการซื้อขายแบบเทกอง

4.2.4 เพิ่มปริมาณเรือลำเลียงข้าวและลดการขโมยข้าวขณะขนส่ง

5. ข้อเสนอแนะ

5.1 ด้านการผลิต

5.1.1 รัฐบาลควรเร่งรัดในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวหอมมะลิให้เพิ่มขึ้น และมากเพียงพอต่อความต้องการของเกษตรกร เร่งพัฒนาและวิจัยให้ได้พันธุ์ข้าวหอมมะลิที่ให้อัตรา ผลผลิตต่อไร่สูง ภายในกรอบเวลาที่กำหนด

5.1.2 เร่งให้ภาคเอกชนภายในประเทศ เข้ามาดำเนินการทำการผลิตข้าวหอมมะลิครบวงจรให้มากขึ้น เพราะในพื้นที่การเพาะปลูกมากกว่า 2 ล้านไร่ มีบริษัทเอกชนเข้ามาร่วมดำเนินการผลิตข้าวครบวงจรเพียงไม่กี่บริษัท ทำให้เกษตรกรยังไม่สามารถมั่นใจในราคาของข้าวเปลือกที่ผลิตได้ว่าจะขายได้ในราคาที่ยุติธรรม ซึ่งการชักจูงให้ภาคเอกชนเข้ามาดำเนินการลักษณะนี้เพิ่มมากขึ้น รัฐควรให้การสนับสนุนในด้านเมล็ดพันธุ์ ปุ๋ย สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ฯลฯ เพื่อให้ภาคเอกชนลดค่าใช้จ่ายและมุ่งลงทุนด้านโรงสีที่ได้มาตรฐาน และพัฒนาตลาดได้อย่างเต็มที่

5.1.3 เพิ่มเติมงบประมาณให้เอื้อต่อการปรับปรุงคุณภาพผลผลิตก่อนและหลังการเก็บเกี่ยว โดยเฉพาะส่งเสริมให้มีการใช้เครื่องเกี่ยวนวด เครื่องอบลดความชื้น และเครื่องจักรอุปกรณ์อื่นๆ ที่ทันสมัย โดยการจัดสรรวงเงินงบประมาณเพื่อให้เงินกู้หมุนเวียนแก่เกษตรกร ผู้ประกอบการ โรงสีในการปรับเปลี่ยนเครื่องมือและอุปกรณ์ต่างๆ เป็นรายปี โดยมีช่วงระยะเวลาดำเนินการ 5 ปี

5.1.4 เร่งรัดให้มีการซื้อขายข้าวเปลือกหอมมะลิตามคุณภาพการขัดสี โดยการส่งเสริมให้มีศูนย์กลางรับซื้อหรือขายข้าวเปลือกตามคุณภาพขัดสีขึ้นในภูมิภาคต่างๆ ของประเทศ (Elevator) และให้ศูนย์กลางดังกล่าวรับซื้อ-ขายข้าวเปลือกตามราคาที่ประกาศใน แต่ละวัน (บวก/ลบ ตามคุณภาพการขัดสีของข้าวเปลือกที่เบี่ยงเบนจากค่ากลางที่ประกาศ) รวมทั้งเป็นผู้ขัดสีส่งมอบข้าวสารตามมาตรฐานให้แก่ผู้ซื้อทั้งภายในและต่างประเทศ ซึ่งรัฐอาจให้การส่งเสริมโดยผ่านกระบวนการภาษี หรือสนับสนุนเงินทุนเริ่มต้น

5.2 ด้านการตลาด

5.2.1 ส่งเสริมจริยธรรมให้ผู้ประกอบการ ให้ตระหนักถึงความซื่อตรงต่อการรักษาคุณภาพและชื่อเสียงของสินค้า เพื่อรักษาตลาดข้าวโดยรวม โดยทางราชการอาจเป็นสื่อกลางจัดให้ผู้นำเข้าและผู้บริโภคต่างประเทศ พบปะผู้ส่งออกของไทย และทดลองชิมข้าว หอมมะลิที่แท้จริงภายในและต่างประเทศ

5.2.2 สร้างและส่งเสริมบทบาทผู้ตรวจสอบข้าวเอกชน เพื่อให้กลไกการซื้อขายข้าวตามมาตรฐานสามารถดำเนินได้อย่างต่อเนื่อง ไม่เป็นอุปสรรคต่อการค้าและการส่งออก เพื่อเลี่ยงปัญหาข้อขัดแย้งในหมู่ผู้ประกอบการ โดยอาจจัดทำแผนงานสร้างบุคลากรเพื่อ ตรวจสอบข้าวให้มีเพียงพอ

5.2.3 ส่งเสริมกิจการเรือลำเลียงและขนส่งข้าว เพื่ออำนวยความสะดวกในการส่งมอบข้าวให้ต่างประเทศ โดยอาจผ่อนผันให้กิจการสามารถใช้แรงงานต่างประเทศได้ จำนวนหนึ่ง และอนุญาตการจดทะเบียนเรือลำเลียงเพิ่มขึ้น

5.2.4 ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งและพัฒนาตลาดกลางข้าวหอมมะลิโดยเฉลี่ย เพื่อมิให้มีการผสมปนกับข้าวเปลือกพันธุ์อื่น ๆ โดยจัดให้มีขึ้นในพื้นที่ทุ่งกุลาร้องไห้ และทุ่งสัมฤทธิ์ และจัดหามาตรการควบคุมให้เป็นเขตปลอดข้าวเปลือกพันธุ์อื่น ๆ

5.2.5 เร่งจัดตั้งตลาดซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า รัฐบาลควรกำหนดแผนการดำเนินการจัดตั้งตลาดซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม โดยจัดสรรงบประมาณสนับสนุนในระดับหนึ่ง และกำหนดระยะเวลาดำเนินการที่แน่นอน

ภาคผนวก

- ▶ ตารางที่ 1 ชนิดของข้าว : เนื้อที่ปลูก ผลผลิต
ผลผลิตเฉลี่ยต่อเนื้อที่ปลูก
- ▶ ตารางที่ 2 ชนิดของข้าว : เนื้อที่ และผลผลิตเฉลี่ย
ต่อไร่ข้าวนาปี รายภาค ปีเพาะปลูก
2537/2538 - 2539/2540
- ▶ ตารางที่ 3 ปริมาณส่งออกข้าวหอมมะลิแยกเป็นรายทวีป
- ▶ ตารางที่ 4 ปริมาณการส่งออกข้าวหอม 100%

ตารางที่ 1 ชนิดของข้าว : เนื้อที่ปลูก ผลผลิต ผลผลิตเฉลี่ยต่อเนื้อที่ปลูก

รายการข้อมูล	2535/36	2536/37	2537/38	2538/39	2539/40	เฉลี่ย 5 ปี (35/36-39/40)	2540/41
เนื้อที่เพาะปลูก (ไร่)	56,294,561	56,153,070	56,373,172	57,406,991	57,291,083	56,703,775	56,205,090
ข้าวเจ้า	37,022,021	37,218,941	37,947,049	38,907,172	38,587,441	37,936,525	38,126,152
ข้าวเหนียว	19,272,540	18,934,129	18,426,123	18,499,819	18,703,642	18,767,251	18,078,938
ข้าวคอกมะลิ 105	11,320,888	12,908,382	13,615,280	14,621,492	13,483,587	13,189,926	15,387,995
ผลผลิต (ตัน)	17,302,465	16,482,663	18,160,715	17,728,617	17,781,883	17,491,269	17,739,045
ข้าวเจ้า	12,071,470	11,564,540	12,815,550	12,309,731	12,323,472	12,216,953	12,657,882
ข้าวเหนียว	5,230,995	4,918,123	5,345,165	5,418,886	5,458,411	5,274,316	5,081,163
ข้าวคอกมะลิ 105	2,781,967	3,120,381	3,748,475	4,048,004	3,371,168	3,413,999	4,057,749
ผลผลิตเฉลี่ยต่อเนื้อที่ปลูก (กก./ไร่)	307	294	322	309	310	308	316
ข้าวเจ้า	326	311	338	316	319	322	332
ข้าวเหนียว	271	260	290	293	292	281	281
ข้าวคอกมะลิ 105	246	242	275	277	250	258	263

กองการคำนวณค่าเกษตร I

กรมการคำนวณค่าภายใน

กระทรวงพาณิชย์

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ตารางที่ 3 ปริมาณส่งออกข้าวหอมมะลิแยกเป็นรายทวีป

ปริมาณ : ตัน

ทวีป	2536	2537	2538	2539	2540	เฉลี่ย 3 ปี (ปี 38-ปี 40)		2541 (มก.-มิล.)
						ปริมาณ	ร้อยละ	
เอเชีย	548,986	727,365	797,696	996,729	818,143	870,856	66	209,061
ตะวันออกกลาง	203,986	88,091	126,325	83,353	66,136	91,938	7	13,460
ยุโรป	57,980	72,577	51,063	56,114	60,640	55,939	4	16,484
แอฟริกาใต้	27,514	24,923	34,130	53,619	33,674	40,474	3	5,445
อเมริกา	200,920	209,723	215,254	231,962	240,331	229,182	17	66,114
โอเชียเนีย	22,482	20,203	22,508	27,136	25,279	24,974	2	6,900
รวม	1,061,868	1,142,882	1,246,976	1,448,913	1,244,203	1,313,364	100	317,464

ที่มา คณะกรรมการตรวจข้าว สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย

ตารางที่ 4 ปริมาณการส่งออกข้าวหอม 100%

ปริมาณ : ตัน

ประเทศ	2536	2537	2538	2539	2540	2541(มก.-มิก.)
รวมทุกประเทศ	1,061,868	1,142,882	1,246,976	1,448,918	1,248,203	317,464
เอเชีย	548,986	727,365	797,696	996,729	818,143	209,061
จีน	91,314	239,120	261,552	447,306	257,848	78,916
บรูไน	16,100	17,900	18,410	24,470	23,567	3,500
มาเลเซีย	51,772	98,012	114,807	108,437	150,458	43,925
สิงคโปร์	174,426	170,395	179,226	195,588	172,442	36,249
ฮ่องกง	202,942	200,856	220,851	219,621	207,424	46,053
ประเทศอื่น ๆ	12,432	1,082	2,850	1,307	6,404	418
ตะวันออกกลาง	203,986	88,091	126,325	83,353	66,136	13,460
ซาอุดีอาระเบีย	32,065	45,634	26,336	33,659	30,729	7,660
คูเวต	116,474	22,831	75,165	20,151	7,519	1,725
อิสราเอล	17,452	17,399	19,057	26,699	24,731	3,589
ประเทศอื่น ๆ	37,995	2,227	5767	2,844	3,157	486
ยุโรป	57,980	72,577	51,063	56,114	60,640	16,484
ฝรั่งเศส	6,930	3,137	2,096	5,372	8,769	3,326
อิตาลี	17,674	17,920	19,498	14,650	10,375	965
ประเทศอื่น ๆ	33,376	51,520	29,469	36,092	41,496	12,193
แอฟริกาใต้	27,514	24,923	34,130	53,619	33,674	5,445
กานา	5,594	3,626	3,250	12,518	8,378	369
แอฟริกาใต้	3,482	4,559	5,306	6,059	3,745	1,253
ประเทศอื่น ๆ	18,438	16,738	8,556	18,577	21,551	3,823
อเมริกา	200,920	209,723	215,254	231,962	240,331	66,114
กานาดา	31,756	36,399	39,407	40,865	42,404	11,125
สหรัฐอเมริกา	168,990	171,883	175,036	189,477	197,275	51,014
ประเทศอื่น ๆ	174	1,441	811	1,620	652	3,975
โอเชียเนีย	22,482	20,203	22,508	27,136	29,279	6,900
นิวซีแลนด์	1,361	1,121	1,271	1,487	1,469	222
ออสเตรเลีย	20,252	18,219	20,062	23,485	22,170	6,285
ประเทศอื่น ๆ	869	863	1,175	2,164	5,640	393

กองการค้าสินค้าเกษตร |

กรมการค้าภายใน

กระทรวงพาณิชย์

ที่มา : กรมการค้าต่างประเทศ

